

GIJSSELS, Willem, letterkundige (Dendermonde 23 april 1875 - Antwerpen 5 februari 1945).

Geboren als een van de negen kinderen van een marmerhouwer en vroeg wees geworden, groeide Gijssels sinds 1889 op te Brussel, waar hij tot 1891 de middelbare school bezocht. Dat jaar werd hij leerjongen in een kunstbloemenzaak en het volgend jaar vertrok hij naar Engeland als klerk, later als beambte, bij de Great Eastern Railway; in die hoedanigheid woonde hij in de jaren negentig – o.m. als tolk in Liverpool Station – een tijdlang in Londen. In 1918 verliet hij België als activist; hij woonde o.m. in Den Haag als dagbladcorrector (La Gazette de Hollande) en privéleraar. In 1921 vestigde hij zich in Antwerpen en werd er klerk bij

een scheepvaartbedrijf; in 1931 werd hij op voor-
spraak van E. de Bom en door toedoen van
W. Eekelers aan de Stadsbibliotheek verbonden
en in 1933 aan het toen pas opgerichte Museum
der Vlaamsche Letterkunde. Op 11 december 1944
werd hij bij ordemaatregel geschorst.

Gijssels, die van moederskant een neef van E. Hiel
en door zijn huwelijk (1901) de zwager van H. Teir-
linck werd, debuteerde zeer jong met verzen in
lokale bladen, o.m. in de Gazette van Dender-
monde en (na 1895) in De Waarheid (Turnhout),
en in Vlaamsch en Vrij (1893), onder het pseudo-
niem Willy Wielants. In Engeland schreef hij het
gedicht Vlaanderen ('t Zijn weiden als wiegende
zeeën), dat in 1912 door R. Veremans op muziek
gezet werd en daardoor populair zou worden. Vóór
en na de eeuwwisseling leefde Gijssels volop in het
Vlaams-Brusselse artistieke milieu; hij werd in 1900
lid van De Distel en richtte drie jaar later de be-
drijvige kunstkring Doe stil voort op (z. aldaar).
In dezelfde periode was hij met Arthur Wilford,
Floris T'Sjoen en andere Brusselse vrienden be-
trokken bij muzikale initiatieven, zoals de uitgave
Het Vlaamsche Lied, de Vlaamsche Muziekschool
en de Liederavonden voor het Volk. Nadat hij bij
de ontvangst van Koningin Wilhelmina te Brussel
op 27 juli 1911, waarbij nagenoeg alles in het Frans
verliep, het brein was geweest van een groep die
van op het Vlaamsch Huis aan de Grote Markt
een spandoek met de tekst „Spreek uw taal” had
neergelaten, was zijn naam als flamingant gemaakt;
sinds hij op 15 november 1915 als „schrijver”
namens het Nationaal Vlaamsch Verbond een open
brief aan de Koning had ondertekend, waarin de
administratieve sancties tegen R. de Clercq en
A. Jacob werden aangeklaagd, gold hij als activist.
Sinds 1916 leidde hij ook het voordien door
O. Steghers geredigeerde, duidelijk uitgesproken
activistische Zelfstandig Vlaamsch-Geïllustreerd
Weekblad Vlaamsch Leven (1915-'18), waarin tal
van jongeren debuteerden.

Gijssels schreef honderden gelegenheidsgedichten
(b.v. in 1919 een aan Borms gewijd gedicht onder
het pseudoniem W. Strybits), o.a. als Salamander
in het weekblad Tybaert de Kater; hij schreef can-
tates (Conscience herdacht, muziek van Aug. de
Boeck, 1912; Rodenbach ter eere, muziek van Jef
van Hoof, 1931), liederen, op muziek gezet door
E. Hullebroeck, en vele andere; hij schreef ook het
Lied van het Algemeen Nederlandsch Verbond
(muziek van E. Hullebroeck, 1908), het IJzerbede-
vaartlied O Kruis van den IJzer (muziek van Jef
van Hoof, 1924), het Staplied van de Vlaamsche
Toeristenbond (muziek van R. Veremans, 1931),

Vlaanderen.

't Zijn weiden als wiegende zeeën.
Die groenen langs stroome en rivier.
Hier vredige dorpkens, daar steenen,
Die rijzen met borren vol zwier.
't Zijn melige velden en wouden,
Of vlakten der heide vol rust.
'k wil in mijn harte behouden
Die schoonheid, mijn opperton liet.

Voor Vlaanderen, Vlaanderen trille
Mijn harte vol geestdrift en vuur.
Mijn land is het land van de stille
De vreedzame, breede natuur!

Willy Gijssels

de Van Gansen-Marsch (1942), en de door R. Veremans gecomponeerde liederen voor de Vlaamse films *De Witte* (1934) en *Uilenspiegel* leeft nog (1935). Na zijn aanstelling in gemeentelijke dienst te Antwerpen maakte hij (o.m. op verzoek van burgemeester Camille Huysmans) ook tal van gelegenheidsgedichten voor patriottische plechtigheden, hetgeen hem dan weer van nationalistische zijde (o.a. door het weekblad *Reinaert*) kwalijk werd genomen. Niettemin werd hij in 1944, als begunstigde van de Commissie tot uitvoering van de herstellerverordening van 6 september 1940, het zogenaamde Bormsfonds, bij ordemaatregel door burgemeester Huysmans uit de gemeentedienst geschorst.

WERKEN: *Wandelingen* (1903); - *Van Bosch en Boom* (1927); - *Liederen* (1927); - *Zij zingen* (1928); - *Leven en Droom* (1935); - *Een vedel in den avond* (bloemlezing, 1972).

LITERATUUR: *Willem Gijssels LXV. Stemmen over den dichter in bonte volgorde* (1941); - L. Baekelmans, *Ontmoetingen* (1951); - G. Schmoek, *Al moeite om niet* (1966); - L. Simons, *Willem Gijssels*, in de bovengenoemde bloemlezing (1972).

LUDO SIMONS